

Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Sevgen Özbaşı^{1*}
Prof. Dr. İhsan Kalenderoğlu²

Geliş tarihi: 27.08.2020
Kabul tarihi: 14.09.2020

Atıf bilgisi:
IBAD Sosyal Bilimler Dergisi
Sayı: Özel Sayı Sayfa: 84-94
Yıl: 2020

This article was checked by *iThenticate*.
Similarity Index 12%

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

¹Başkent Üniversitesi, Türkiye,
sozbasi@baskent.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-4406-675X

²Gazi Üniversitesi, Türkiye,
kihsan@gazi.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-2441-5932

* Sorumlu yazar

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanında yapılmış lisansüstü tezleri yıl, tür, alan ve kullanılan yöntem bakımından incelemektir. Çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır ve veriler 2000-2020 yıllarında yapılmış lisansüstü tezlerle sınırlıdır. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan taramada kavram olarak “toplumsal cinsiyet”; konu olarak “Türk Dili ve Edebiyatı” ile “Eğitim ve Öğretim” ifadeleri kullanılmıştır. Tarama sonucunda “Türk Dili ve Edebiyatı” alanından 43, “Eğitim ve Öğretim” alanından 51 olmak üzere toplam 94 tez belirlenmiştir. Bu tezlerin yıl, tür, alan ve kullanılan yöntemlere göre dağılımları yapılmıştır. “Eğitim ve Öğretim” olarak dizinlenen tezler arasında “Türkçe Eğitimi” alanındaki 7 tez; “Türk Dili ve Edebiyatı” olarak dizinlenen tezlerin içinden de “Çocuk Edebiyatı” kapsamındaki 13 tez ayrılarak konu bakımından ayrıca ele alınmıştır. Sonuç olarak Türk dili ve edebiyatı, çocuk edebiyatı ve Türkçe eğitimi alanlarında disiplinler arası yaklaşımla “toplumsal cinsiyet” kavramını ele alarak yazılmış tezlerin son yıllarda belirgin bir biçimde arttığı; söz konusu alanlarda belirlenen 50 tezden 41’inin yüksek lisans düzeyinde olduğu; tezlerden 1’i dışında diğerlerinin betimsel nitelik taşıdığı; çalışma konusu olarak da tezlerin önemli kısmını yazınsal yapıtlarda ya da metinlerdeki toplumsal cinsiyet rollerini belirlemeye yönelik olduğu bulgularına ulaşılmış; bulgulardan hareketle bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, çocuk edebiyatı, toplumsal cinsiyet, lisansüstü tezler.

An Analysis of Postgraduate Theses on “Gender” in Turkish Education and Children’s Literature

Res. Assist. Sevgen Özbaşı^{1*}
Prof. Dr. İhsan Kalenderoğlu²

First received: 27.08.2020
Accepted: 14.09.2020

Citation:
IBAD Journal of Social Sciences
Issue: Special Issue **Pages:** 84-94
Year: 2020

This article was checked by *iThenticate*.
Similarity Index 12%

¹Başkent University, Turkey,
sozbasi@baskent.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-4406-675X

²Gazi University, Turkey,
kihshan@gazi.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-2441-5932

* Corresponding Author

ABSTRACT

The aim of this study, which deals with postgraduate theses in the field of Turkish education and children’s literature in the years between 2000-2020, is to evaluate theses by classifying the year, type, field and method used in them. The study is a descriptive research in the type of survey model. The data were obtained from Higher Education System’s (YOK) National Thesis Center database. The concept level scanning was performed by using the keyword “gender” and the subject level scanning was done by using the keywords “Turkish language and literature” and “education and training”. As a result of scanning, 94 theses were determined. 43 of them are in the field of “Turkish language and literature” and 51 of them are in the field of “education and training”. These theses were distributed according to the year, type, area and method used. Among the theses listed as “education and training” 7 theses on “Turkish education” were separated and discussed in term of subject while 13 theses, selected out of the theses on “Turkish language and literature” with the scope of “children’s literature”, were discussed in terms of their subject. The result of the study has showed that the theses written in the fields of Turkish language and literature, children’s literature and Turkish education by considering the concept of gender with an interdisciplinary approach have increased significantly in recent years. In addition, it has been observed that 41 of the 50 theses determined in the subject fields were master’s theses. Except for one of the theses, the results have indicated that these theses have descriptive quality. Moreover, it has been found that the major part of theses is to determine gender roles in literary works or texts. Based on these findings, some suggestions have been proposed.

Keywords: Turkish education, children’s literature, gender, postgraduate theses.

GİRİŞ

Cinsiyet, kadın veya erkek olmanın biyolojik yönünü; *toplumsal cinsiyet* ise kadın veya erkek olmaya toplum ve kültürün yüklediği anlam ve beklentileri ifade etmektedir. *Cinsiyet* değişmeyen ve doğal olandır; ancak *toplumsal cinsiyet* zamana, kültüre, aileye göre değişebilir. Dolayısıyla *cinsiyet* terimi biyolojik, *toplumsal cinsiyet* terimi ise kültürel bir yapıya karşılık gelmektedir (Dökmen, 2004). Toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak kurulmakta; kadın ile erkeğin sosyal statüsü ve toplumsal rollerini belirlemektedir. Bu kapsam içinde kadın ve erkeğin özel ya da sosyal alanda ne oranda yer alacağı, toplumsal yaşamda nerede duracağı ve nasıl davranacağı gibi durumlar toplumsal cinsiyete göre biçimlenmektedir.

Marshall'ın (1999, s. 98) *Sosyoloji Sözlüğü*'nde toplumsal cinsiyet terimini sosyolojiye kazandıran Ann Oakley, “cinsiyet” kavramının biyolojik erkek - kadın ayrımı anlamına gelirken; “toplumsal cinsiyet”in erkeklik ve kadınlık arasındaki toplumsal bakımdan eşitsiz bölünmeye gönderme yaptığını belirtmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyetin kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklarının toplumsal düzlemdeki yönlerine dikkat çekmiştir.

1970'li yıllarda toplumsal cinsiyetin varlığını; başka bir ifadeyle kadınlarla erkekler arasındaki farklılıkların yalnızca biyolojik farklılıklarla açıklanmayacağını; erkeklik ve kadınlıkla ilgili kültürel açıdan hâkim düşüncelerin gerçekliğe yaklaşık olarak denk gelen stereotiplerin temsili olduklarını kanıtlamaya yönelik sosyolojik çabalar vardır. Bu çalışmalar, toplumsal cinsiyetle ilgili düşünceler ve erkeklerle kadınların rolleri söz konusu olduğunda çeşitli kültürler arasında büyük değişiklikler bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Yapısal düzeydeki bazı araştırmalar, ev içindeki eşitsiz işbölümü, iş türleri, işte yükselme olanakları gibi durumların belirlenmesinde cinsiyetin önemli rol oynadığına ve dolayısıyla işe alınma kalıbındaki ayrımcılıklara yönelmektedir. Daha sonraki çalışmalar ise, çoğunlukla kültürel düzeyde farklı toplumsal cinsiyet oluşumlarına eğilen araştırmalardır (Marshall, 1999, s. 98-99). Dündar (2012, s. 124) toplumsal cinsiyet bağlamında yapılan çalışmaların toplumlarda süregelen toplumsal cinsiyete ilişkin kalıpların, özellikle kadını olumsuz yönde etkilediğini; kadının ikincil konumunu pekiştirdiğini ve cinsiyete dayalı ayrımcılığı yeniden ürettiğini vurgulamıştır.

Bütün toplumlarda doğuştan gelen biyolojik farklılıklar kültürel olarak yorumlanmakta ve değerlendirilmekte; bu şekilde kadın ve erkeklerin hangi davranışları yapabileceklerine, ne gibi faaliyetler gösterebileceklerine, toplum içinde nerede durabileceklerine yönelik toplumsal beklentiler geliştirilmektedir. Bu beklentiler, toplumdaki topluma ve aynı toplum içinde kesimden kesime değişse de özünde ortaklıklar barındırmaktadır. Bu durum da toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerin varlığından kaynaklanmaktadır (Ecevit, 2003, s. 83). Her toplum, tarihsel süreç içerisinde kadın ve erkekleri bazı alanlara iliştiirmekte; içinde bulunulan toplumsal yapı, dönem ve kültürel değerler kadınla erkeğin toplumsal işlevlerini belirlemektedir.

Her toplumda kadın ve erkeği birbirinden ayıran, onların toplumsal rollerini oluşturan, bireyleri yönlendiren, biçimlendiren, kontrol eden sosyo-kültürel değerler vardır. Bu değerler kadın ve erkeğin davranışlarını yöneten, onlara nasıl olması ve nasıl davranması gerektiğini gösteren, onların görev ve sorumluluklarını belirten, toplum tarafından kabul edilmiş rollerdir. Bu roller “toplumsal cinsiyet rolleri” adıyla, toplumun tanımladığı ve bireylerden yerine getirilmesini istediği birtakım beklentiler olarak tanımlanabilir. Toplum tarafından her bireyin toplumsal cinsiyet rolüne uygun davranması beklenmektedir. Cinsiyet rollerinin oluşumu anne karnında başlamakta; bebeklik dönemi ve aile yaşantısıyla şekillenmekte; okul, meslek yaşamı ve kanunlarla pekişmekte; sonuç olarak öğrenilen bu kalıplar, değişmez yargılara dönüşmektedir (Saraç, 2013, s. 27). Ancak sosyal yapı, dönem, coğrafya, kültürel özellikler değiştikçe toplumsal cinsiyet algısını oluşturan bileşenler de değişmektedir. Çelik (2008, s. 136) anaerkil dönemden ataerkilliğe, ataerkillikten günümüz modern dünyasına uzanan süreçte toplumsal cinsiyet kavramının bir biçimde var olduğunu ve bu süreçlerin her birinde meydana gelen toplumsal değişimlerle birlikte toplumsal cinsiyet algısının da değiştiğini ifade etmiştir.

Toplumsal cinsiyete ilişkin kodlar bebeklik döneminde başlamakta; aile tarafından bireyin belleğine cinsiyetlere yönelik çeşitli imgeler yerleştirilmektedir. Aile ve toplum bireylere farklı roller öğretmekte; sosyal yapı içinde çoğu insan bu rollere ya da kalıplara uygun yaşamaktadır. Birey, toplumsallaşma süreciyle birlikte toplumsal cinsiyet rollerini de kazanmaktadır. Bebeklerin toplumsal cinsiyetlerini

öğrenmeleri ise bilinçsiz bir şekilde gerçekleşmektedir. Çocuklar kız ya da erkek olarak adlandırılmadan önce, sözle ifade edilmeyen bir dizi işaretlerle karşı karşıya kalmaktadır. Kadın ve erkek arasındaki giyiniş, saç biçimi vb. farklılıkları bebeğe, öğrenme sürecinde görsel işaretler sağlamakta; iki yaş civarındaki çocukların, toplumsal cinsiyetin ne olduğuna ilişkin tam olmayan bir anlayışları oluşmakta; bununla birlikte çocuklar beş ya da altı yaşına gelene kadar kızlar ile erkekler arasındaki cinsiyet farklılıklarının anatomik temelli olduğunu bilmemektedir. Bu yaş grubundaki çocuklar karşılaştıkları oyuncakları, resimli kitapları ve televizyon programlarını hep erkek ve kadın özellikleri arasındaki farklılıkları vurgulama; çevresinde gördüklerini genellikle toplumsal cinsiyete göre sınıflandırma eğilimindedir (Çelik, 2008, s. 17; Giddens, 2012, s. 209).

Çocuk, doğduğu andan başlayarak cinsiyetine göre belirlenmiş toplumsal cinsiyet rol kalıplarının içinde büyümekte ve kültürel kodlarla yetişmektedir. Bebeklik ve çocukluk döneminde bireyin sosyalleşme süreciyle birlikte toplumsal cinsiyetin yapılanma süreci de başlamaktadır. Çocuğa bu süreçte toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını öğreten ve onun toplumsal cinsiyet algılarını şekillendiren birincil etmen aile ve yakın çevresi olsa da, o dönemde karşılaştığı, etkileşim kurduğu, zaman geçirdiği, ailelerin kolaylıkla ulaşabildiği önemli kaynaklar çocuk kitapları ve çocuk edebiyatı yapıtlarıdır. Bu ürünler, içerdiği dil malzemesi aracılığıyla sözlü - yazılı ve görsel uyaranlarla kültürel kodları, toplumsal kabulleri, beklentileri, rolleri, inançları vb. sosyo-kültürel yaşamın çeşitli duygu ve düşünce biçimlerini gelecek kuşaklara aktarmaktadır. Okul yaşamına başlamadan önce çocuğun çevresini saran insanlar, yaşadığı ve tanık olduğu olaylar, bilgi ve deneyimleri sınırlıdır. Onu bu sınırlılıktan uzaklaştıran ve ona farklı deneyimler kazanabileceği yaşantı örnekleri sunan araçların başında da çocuk edebiyatı yapıtları gelmektedir. Çocuğun her gün aynı kişiler tarafından benzer işlerin yapıldığı bir yerde yetişmesinin, her günü birbirinin tekrarı olarak geçirmesinin onun zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimi üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Benzer biçimde çocuğun çevresinde gördüğü kadın ve erkeklerin her zaman belli görev, sorumluluk ve roller içerisinde bulunması onu toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının içinde sıkışmasına neden olabilir. Bu anlamda Ünelöz (2017), çocukların çağdaş yaşamın değerlerine uygun, onları her gün farklı uyaranlarla ve çeşitli yaşantı deneyimleriyle buluşturacak ortamlara sahip olması gerektiğini; tersi durumda her insanın bir kalıptan çıkmışçasına duyma ve düşünme çabasına girmeden kalıpsal algı, tutum ve davranışlar içinde kendini gerçekleştirme gereği duymadan yaşamdan ayrılacağını belirtmiştir. Dolayısıyla çocuğun bağımsız bir birey olabilmesi ve kendini gerçekleştirebilmesi noktasında, kalıp yargılar içermeyen yaşantı örneklerinin varlığı ve sıklığı önemlidir. Bunu sağlayabilecek en temel araçlar da yine çocuk edebiyatı ürünleridir.

Toplumsal cinsiyet sosyo-kültürel bir süreçtir; bu sürecin devamlılığını ve yeniden üretilmesini sağlayanlar da anne, baba, öğretmen, arkadaş çevresi, basın-yayın organları, çocuk kitapları gibi ilişki örüntüleridir. Gazete, dergi, televizyon programları ve çocuk kitapları gelenekselleşmiş cinsiyet rollerine yönelik durum ve karakterlere yer vermeyi sürdürürken; öte yandan toplumun çağdaşlaşması ve ilerlemesiyle birlikte farklı cinsiyet rollerine karşı farklı bakış açılarıyla yaratılmış kadın ve erkek karakterleri de sunmaktadır (Ünelöz, 2017, s. 3; Roberts, 1993, s. 9). Bu noktada çocuk edebiyatı ürünlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınması; toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını destekleyen yapıda olup olmadıklarının belirlenmesi; bu yapıtlarda görülen toplumsal cinsiyet yapılanması ve okura sunulan kadın ve erkek temsillerinin nasıl olduğunun ortaya konulması önemlidir. Şeker (2020, s. 56), toplumsal cinsiyetin farklı kültür ve farklı coğrafyalarda kadın ve erkeklere toplumsal anlamda yüklenen sorumlulukları ifade ederek var olageldiğini belirtmiş; bu sorumlulukların sanata da yansıdığını ve toplumsal cinsiyet rollerini görmek açısından edebiyat ürünlerinin önemli birer kaynak olduğunu vurgulamıştır.

Giddens (2012, s. 210) *Sosyoloji* adlı kitabında Lenore ve arkadaşları tarafından 1972’de okulöncesi çocukları için en çok kullanılan bazı kitaplardaki toplumsal cinsiyet rollerinin çözümlenmesinin yapıldığını ve toplumsal cinsiyet rolleri arasında açık farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir. Araştırma kapsamına alınan öykü ve resimlerinde erkek karakterlerin kadınlara 11’e 1 oranında ağır bastığı; bu orana toplumsal cinsiyet kimlikleri olan hayvanlar eklendiğinde erkek sayısının daha da arttığı; erkeklerin daha bağımsız ve güç gerektiren ev dışı işlerle uğraştıkları; kadınlarınsa yemek, temizlik gibi işleri yaptıkları ve evde erkeklerin yolunu gözledikleri; incelenen bütün kitaplarda evle ilgilenmek dışında bir işi/mesleği olan hiçbir kadının olmadığı görülmüştür. Giddens (2012), daha yakın zamanlarda yapılan araştırmaların durumu biraz olsun değiştirdiğini ifade etse de genel tabloda toplumsal cinsiyet

açısından çocuk edebiyatının büyük ölçüde benzer olduğunu aktarmıştır. Sever vd. (2007, s.56) ise çocuk edebiyatı ürünlerinde cinsiyet rollerinin çağdaş yaşamın gereklerine uygun biçimde örneklendirilmesi; kadınla erkeğe verilen değer ve yüklenen anlam arasında ayrımın olmaması gerektiğini vurgulamış; çocuk edebiyatı kitapları çocukların kendi cinsiyetleri içinde benlik ve kişilik gelişimlerine katkı sağladığı için, bu kitaplarda özellikle geleneksel anlayışın oluşturduğu cinsiyet kimliklerine ilişkin yargılara yer verilmemesini belirtmiştir. Sever’in bu ifadelerinden yola çıkarak çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyete ilişkin rollerin, toplumsal normların ve kodların ne denli yansıtıldığını; kitaplarda nasıl bir toplumsal cinsiyet düzeni, yansıması veya temsili olduğunun belirlenmesi hem alana katkı sağlamak hem ailelere kitap seçiminde yardımcı olmak açısından da gereklidir.

Çocuk edebiyatı yapıtlarının; çocuğu farklı karakterin dünyasını sunması, ona değişik yaşam örnekleri göstermesi, içindeki karakterlerle çocuğun empati ve özdeşim kurma becerilerini geliştirmesi, çocuğa duyma ve düşünme sorumluluğu yüklemesi ve böylelikle çocuğun bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunma gibi işlevleri vardır. Ayrıca çocuğa içinde yaşadığı toplumun dil ve kültür özelliklerini yansıtması; çocuğa ulusal ve evrensel değerleri sezdirmesi; çocuğa toplum yapısını, toplumsal ve kültürel değerleri duyumsatması bakımından da işlevseldir. Tüm bunların yanında çocuk edebiyatı ürünleri Türkçe eğitimde kullanılan araçların başında gelmektedir. Temizyürek (2003, s. 163), Türkçe eğitiminin birbirine sıkı sıkıya bağlı dört temel beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) üzerine kurulduğunu; bu becerilerin her birinin kazandırılması sürecinde çocuk edebiyatından yararlanılması gerektiğini belirtmiştir. Şahbaz ve Çekici (2012, s. 2372) ise Türkçe eğitiminin hedef kitlesinin çocuklar olmasından dolayı, Türkçe eğitiminin öncelikli araçları arasında çocuk edebiyatı ürünlerinin yer aldığını; bu nedenle, Türkçe eğitimi alanında çocuk edebiyatının araştırma konusu olarak incelendiğini; bu incelemelerde daha çok çocuk edebiyat ürünlerinin dil ve içerik yapıları, bu yapılarının çocuğa uygunluğu, yaş aralığı ve çocuk edebiyatı ürünleri birlikteliği, çocuk edebiyatı ürünlerinin Türkçe derslerinde kullanılabilirliği, çocuk kitaplarının sosyal ve psikolojik yönü gibi problemler üzerinde durulduğunu ifade etmiştir. Varışoğlu vd. tarafından 2013’te yayımlanan *Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler* adlı çalışma, Türkçe eğitimi alanında 2000-2011 yıllarında yayımlanan makalelerin konu alanlarını ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda, ilgili yıllarda Türkçe eğitimi kapsamında 558 makale yayımlandığı; en çok çalışılan konu alanın -özellikle 2008 sonrasında- *okuma eğitimi* (119 makale), en az çalışılan konu alanının *çok dillilik* (3 makale) olduğu; *çocuk edebiyatı* konu alanı üzerine yayımlanan makale sayısının da 26 olduğu ve çocuk edebiyatının en az çalışılan dört alan içerisinde yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada, Türkçe eğitimi alanında çocuk edebiyatı üzerine yapılan araştırmaların 2011 yılında yoğunluk kazandığını belirtilmiş; çocuk edebiyatıyla ilgili çalışmaların azlığının nedeni olarak da Türkiye’de bu alanın Türkçe eğitimi ile Türk dili edebiyatı alanı arasında kaldığı öne sürülmüştür.

Şeker (2020), çoğu yönüyle erkeklerin belirleyici olduğu ataerkil toplumlarda “kadın” ve “toplumsal cinsiyet” olgusuna ilişkin çalışmaların, belli başlı disiplinler dışında hak ettiği ilgiyi görmediğini; erken çocukluk döneminde oluşmaya başlayan toplumsal cinsiyet algısının pekişmesinde çocuk edebiyatı ürünlerinin önemli bir kaynak olduğunu aktarmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, birbiriyle doğrudan ilişkili Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanlarında 2000-2020 yıllarında “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılmış lisansüstü tezleri belirlemek ve bunları yıl, tür, alan, konu, kullanılan yöntem bakımından sınıflandırarak değerlendirmektir.

YÖNTEM

Alan araştırması kapsamında olan bu çalışma, tarama modelinin kullanıldığı nitel bir araştırmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez; bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan ise onu uygun biçimde gözleyip saptamaktır (Karasar, 2012: 77). Çalışmanın veri kaynağını 2000-2020 yıllarında Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanlarında “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Veriler, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. YÖK veri tabanında dosyası bulunmayan tezler için TÜBESS üzerinden erişim sağlanmıştır. Taramada kavram olarak “toplumsal cinsiyet”; konu olarak “Eğitim ve Öğretim” ile “Türk Dili ve Edebiyatı” anahtar ifadeleri kullanılmıştır. Belirlenen tezlerin yıl, tür, alan, konu ve kullanılan

yönteme göre dağılımları yapılmıştır. “Eğitim ve Öğretim” olarak dizinlenen tezler arasından toplumsal cinsiyetle ilgili olanların dağılımları yapıldıktan sonra konu alanı “Türkçe Eğitimi” olanlar ayrıca ele alınmıştır. Aynı durum çalışma alanı çocuk edebiyatı olan tezler için de geçerlidir. “Türk Dili ve Edebiyatı” olarak dizinlenen tezlerin belirlenen açılardan (yıl, tür, konu, yöntem) dağılımları gösterildikten sonra, bu tezlerden “Çocuk Edebiyatı” kapsamında olanlar konu bakımından ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın kapsamında 77’si yüksek lisans, 17’si doktora tezi olmak üzere toplam 94 tez yer almaktadır.

BULGULAR

Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanlarında toplumsal cinsiyete yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin yıl, tür, konu alanı ve kullanılan yönteme göre sınıflandırılarak değerlendirildiği bu çalışmada, belirlenen tezlere ilişkin bulgulara geçilmeden önce “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılan tezlerle ilgili genel bilgi vermenin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “toplumsal cinsiyet” kavramı tarandığında 827 lisansüstü tez bulunmaktadır.¹ Bunların 692’si yüksek lisans, 126’sı doktora, 6’sı tıpta uzmanlık, 3’ü ise sanatta yeterlik tezleridir. Toplumsal cinsiyet kavramı, temelde sosyoloji biliminin bir terimi olmasına karşın diğer bilim dallarındaki araştırmaların da odağında yer almakta; disiplinler arası bir kavram ve çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramla ilgili yalnızca sosyoloji alanında 133 yüksek lisans, 24 doktora tezi olmak üzere 157 tez yapılmıştır. Geri kalan 670 tezde, bir sosyoloji terimi olarak toplumsal cinsiyetin başka disiplinlerle (psikoloji, hukuk, spor, işletme, halkla ilişkiler, uluslararası ilişkiler, iletişim bilimleri, gazetecilik, siyasal bilimler, demografi, halk sağlığı, sağlık bilimleri, sosyal hizmet, felsefe ve din bilimleri, güzel sanatlar, tarih, sanat tarihi, arkeoloji, sosyal antropoloji, halkbilimi, dilbilim, çeviribilim, eğitim ve öğretim, karşılaştırmalı edebiyat, Türk dili ve edebiyatı) ilişkilendirildiği görülmüştür.

Bu çalışmada, disiplinler arası bir yaklaşımla toplumsal cinsiyet kavramına yönelik “Türkçe Eğitimi” ve “Çocuk Edebiyatı” alanlarında 2000-2020 yıllarında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıl, tür, alan ve yönteme göre dağılımları verilmiştir. İlk olarak eğitim ve öğretim alanındaki tezlere yönelik bulgular değerlendirilmiştir. Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3’te eğitim-öğretim alanında “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılan tezlerin dağılımları; Tablo 4’te de Türkçe eğitimine yönelik tezlerin ele aldıkları konular bakımından dağılımı gösterilmiştir. Türk dili ve edebiyatı ile çocuk edebiyatı alanındaki tezlerin dağılımlarına da Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 1. *Eğitim ve Öğretim Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Yıllara ve Türüne Göre Dağılımı*

Yıllar	Tez Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
	f	f	f
2000-2005	1	0	1
2006-2010	4	0	4
2011-2015	10	3	13
2016-2020	28	5	33
Toplam	43	8	51

Tablo 1’e bakıldığında, eğitim-öğretim alanında toplumsal cinsiyet üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sayısının yıllara göre arttığı dikkat çekmektedir. Özellikle 2016-2020 yıllarında yapılan lisansüstü tezlerin sayısında önemli bir artış söz konusudur. Hazırlanan tezlerin bütünü dikkate alındığında 43’ünün yüksek lisans, 8’inin doktora tezi olduğu; 2000-2010 yıllarında hiç doktora tezi yapılmadığı görülmektedir. Doktora tezlerinin sayısının yüksek lisans tezlerine göre önemli oranda geride kalması bu tablonun ilgi çekici noktasıdır.

Çalışma kapsamında bulunan tezlerin yıl ve tür olarak dağılımları dışında, hangi alanlarda yapıldıklarını belirlemek de önemlidir. İlgili tablo aşağıdadır.

¹ En son tarama 24.08.2020 tarihinde yapılmıştır.

Tablo 2. Eğitim ve Öğretim Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Çalışma Alanına Göre Dağılımı

Çalışma Alanı	Tez Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
	f	f	f
Eğitim Bilimleri	21	3	24
Türkçe Eğitimi	7	0	7
Okulöncesi Eğitimi	4	3	7
Sınıf Eğitimi	4	1	5
İngiliz Dili Eğitimi	3	0	3
Sosyal Bilgiler Eğitimi	0	1	1
Tarih Eğitimi	2	0	2
Felsefe Grubu Eğitimi	1	0	1
Resim-İş Eğitimi	1	0	1
Toplam	43	8	51

Tez taraması sonucunda belirlenen 51 tezdten 24’ünün eğitim bilimleri alanında yapıldığı görülmüştür. Eğitim bilimleri kapsamındaki tezlerin de daha çok Rehberlik ve Psikolojik Danışmalık alanında yapıldığı belirlenmiştir. Eğitim bilimlerini Türkçe (7 tez), okulöncesi (7 tez) ve sınıf eğitimi (5 tez) alanları izlemektedir. Türkçe eğitiminde yapılan tezlerin tamamını yüksek lisans tezleri oluşturmakta; okulöncesi ve sınıf eğitiminde ise hem yüksek lisans hem de doktora tezleri bulunmaktadır.

Akademik çalışmaların hangi bilimsel yöntemle hazırlandığı da önemlidir. Belirlenen tezlerde kullanılan yöntemin yıl bazında dağılımlarını gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Eğitim ve Öğretim Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Yıllara ve Yönteme Göre Dağılımı

Yıllar	Tez Türü				Toplam
	Yüksek Lisans		Doktora		
	Betimsel	Deneysel	Betimsel	Deneysel	
	f	f	f	f	f
2000-2005	1	0	0	0	1
2006-2010	3	1	0	0	4
2011-2015	6	4	2	1	13
2016-2020	15	13	0	5	33
Toplam	25	18	2	6	51

Tablo 3 incelendiğinde, 2000-2010 yıllarında yapılan 5 yüksek lisans tezdten 4’ünün nitel, 1’inin nicel araştırma olduğu görülmektedir. 2011-2015 yıllarındaki 13 tezdten 8’i (6 yüksek lisans, 2 doktora) betimsel; 5’i (4 yüksek lisans, 1 doktora) deneysel yöntemle hazırlanmıştır. Tez sayısında önemli oranda artışın görüldüğü 2016-2020 yıllarında yapılmış tezlerin 15’inin betimsel, 18’inin (13 yüksek lisans, 5 doktora) deneysel nitelikte olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmanın odak noktası Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyet üzerine hazırlanmış tezleri değerlendirmek olduğu için, araştırmada tezlerin konuya göre dağılımları da yapılmıştır. İlgili tablo aşağıdadır.

Tablo 4. Türkçe Eğitimi Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Ele Aldıkları Konulara Göre Dağılımı

Konu	f
Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde toplumsal cinsiyet rolleri (Betimsel)	4
Toplumsal cinsiyet eşitliği yönüyle Türkçe ders kitapları (Betimsel)	1
Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından çizgi filmler (Betimsel)	1
Türkçe öğretmeni adaylarının toplumsal cinsiyet algıları (Deneysel)	1
Toplam	7

Türkçe eğitiminde toplumsal cinsiyete yönelik belirlenen ve tamamı yüksek lisans tezinden oluşan 7 tez, 2013-2019 yıllarında yapılmıştır. Bunların 6’sı betimsel, 1’i deneysel niteliktedir. Deneysel yöntemle yapılan tez, Türkçe öğretmeni adaylarının toplumsal cinsiyet algılarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. 7 tezden 4’ü Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde sunulan toplumsal cinsiyet rollerini ortaya koyma amacını taşımaktadır. Tezlerden 1’i Türkçe ders kitaplarını toplumsal cinsiyet eşitliği yönüyle değerlendirmiştir. Türkçe eğitimi alanında yapılan diğer tez de çizgi filmlerden yansıyan toplumsal cinsiyet rollerini tespit etmek üzerinedir. Tablo 4’te görüldüğü gibi, Türkçe eğitiminde toplumsal cinsiyete yönelik yapılan 7 tezden 5’inde toplumsal cinsiyet rolleri konusu ele alınmıştır.

Türk dili ve edebiyatı alanında “toplumsal cinsiyet” üzerine yapılan tezlerin yıl, tür ve ele aldıkları konulara göre dağılımları Tablo 5 ve Tablo 6’da; çocuk edebiyatına yönelik tezlerin ele aldıkları konular bakımından dağılımı da Tablo 7’de gösterilmiştir. Belirlenen yüksek lisans ve doktora tezlerinin tamamı betimsel nitelikte olduğu için yöntemle ilgili dağılım tablosuna yer verilmemiştir.

Tablo 5. *Türk Dili ve Edebiyatı Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Yıllara ve Türüne Göre Dağılımı*

Yıllar	Tez Türü		Toplam
	Yüksek Lisans	Doktora	
	f	f	f
2000-2005	4	1	5
2006-2010	2	0	2
2011-2015	4	4	8
2016-2020	24	4	28
Toplam	34	9	43

Tablo 5’e bakıldığında, Türk dili ve edebiyatı alanında toplumsal cinsiyet üzerine hazırlanan tezlerin 2016-2020 yıllarında, diğer yıllara kıyasla büyük oranda arttığı görülmektedir. 2016-2020 yıllarında yapılan 28 tezin 24’ü yüksek lisans, 4’ü doktora tezidir. 2000-2010 yıllarında edebiyatta toplumsal cinsiyet üzerine 1 doktora tezi; 2011-2015’te ise 4’ü yüksek lisans, 4’ü doktora olmak üzere toplam 8 tez yapılmıştır. Tezlerin tamamı göz önünde bulundurulduğunda 34’ünün yüksek lisans, 9’unun doktora tezi olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan 34 yüksek lisans tezinin 13’ü çocuk edebiyatı alanına ilişkindir ve bu 13 tezin 11’i 2016-2019 yıllarında hazırlanmıştır. Yukarıdaki tabloyla ilgili olarak, eğitim-öğretim ve Türkçe eğitimi alanlarında olduğu gibi Türk dili ve edebiyatı alanında da doktora tezlerinin sayısının yüksek lisans tezlerine göre büyük oranda geride kaldığı söylenebilir.

Toplumsal cinsiyet üzerine Türk dili ve edebiyatı alanında yapılmış lisansüstü tezlerin sayısından çok, tezlerde toplumsal cinsiyetin nasıl ele alındığı ve bu kavramın hangi yönüne odaklanıldığını belirlemek daha önemlidir. Buna ilişkin tablo aşağıdadır. Ancak, çocuk edebiyatı alanındaki 13 tezin konu bakımından dağılımı ayrı bir tabloda verileceği için alttaki tabloda 30 tezin konulara göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 6. *Türk Dili ve Edebiyatı Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Ele Aldıkları Konulara Göre Dağılımı*

Konu	f
Türk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet roller	11
Türk edebiyatındaki kadın yazarların yapıtlarında toplumsal cinsiyet	9
Türk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet inşası	5
Türk edebiyatı yapıtlarında mekân kullanımı ve toplumsal cinsiyet	2
Türk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet ve mizah	1
Türk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet ve dil	1
Türk tiyatrosunda toplumsal cinsiyet	1
Toplam	30

Türk edebiyatında toplumsal cinsiyet üzerine belirlenen 29 tezden 25’i 2011-2019 yıllarında yapılmıştır. Geri kalan 4 tezden 1’i 2003, 2’si 2004, 1’i de 2007 yılında hazırlanmıştır. 2003’te yapılan tez Türk edebiyatı yapıtlarında mekân ve toplumsal cinsiyet üzerinedir. Tablo 6’ya bakıldığında, 11 tezin Türk

edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet rollerini; 9 tezin Türk edebiyatındaki kadın yazarların yapıtlarında toplumsal cinsiyet yapısını; 5 tezin Türk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet inşasını belirlemek amacıyla yapıldığı görülmektedir. Türk edebiyatında toplumsal cinsiyet ve dil kullanımı, Türk edebiyatında mizah ve toplumsal cinsiyet, Türk tiyatrosunda toplumsal cinsiyet konularında da birer tez yazılmıştır. Türkçe eğitimi alanında toplumsal cinsiyet konusunda yapılan tezlerde olduğu gibi Türk edebiyatındaki tezlerin de büyük bölümü yazınsal yapıtlardan yansıyan toplumsal cinsiyet rollerini saptamak için yapılmıştır.

Türk edebiyatında toplumsal cinsiyet konusunu ele alan 43 tezden 13’ü çocuk edebiyatı alanında yapılmıştır. 13 tezin tamamı yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. Tezlerden 11’i 2016-2019, 1’i 2009, 1’i de 2002’de hazırlanmıştır. Bu tezlerin inceleme konularına göre dağılımları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Çocuk Edebiyatı Alanında “Toplumsal Cinsiyet” Üzerine Yapılmış Tezlerin Ele Aldıkları Konulara Göre Dağılımı

Konu	f
Çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet olgusu	3
Çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet düzeni/inşası	3
Çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet kalıp yargıları	3
Çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet roller	3
Çocuk dergilerinde toplumsal cinsiyet roller	1
Toplam	13

Tablo 7’ye bakıldığında, çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyet konusunda hazırlanan tezlerin çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet olgusu, toplumsal cinsiyet düzeni, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları üzerine yapıldığı görülmektedir. Tezlerden 4’ünde çocuk edebiyatı yapıtlarında toplumsal cinsiyet rolleri incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet olgusu, toplumsal cinsiyet inşası, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları konularının her birinde de üçer tez yazılmıştır. Bu alanda toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgili ilk tez, 2002 yılında çağdaş Türk çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyet olgusu üzerine yapılmıştır. Türk edebiyatı ve Türkçe eğitiminde görüldüğü gibi çocuk edebiyatında da toplumsal cinsiyet kavramı, toplumsal cinsiyet rollerini saptamak amacıyla hazırlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyolojik bir terim olan toplumsal cinsiyet, disiplinler arası çalışmalarda sıklıkla ele alınan bir kavramdır. Bu çalışma da Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanlarında toplumsal cinsiyet üzerine 2000-2020 yıllarında yapılmış lisansüstü tezler yıl, tür, alan, konu ve kullanılan yöntemlere göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. İnceleme ve değerlendirme sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

Türk edebiyatı alanında toplumsal cinsiyet üzerine yapılan 43 tezden 34’ü yüksek lisans, 9’u doktora tezidir. Çocuk edebiyatı alanında yapılan tezler de üst alan olarak Türk dili ve edebiyatı içinde yer aldığı için, 43 tez arasından çocuk edebiyatına yönelik 13 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin tamamı yüksek lisans düzeyindedir. Türk edebiyatındaki 30 tezin 25’i 2011-2019 yıllarında; çocuk edebiyatındaki 13 tezin 11’i 2016-2019 yıllarında yapılmıştır. Türkçe eğitimi alanında toplumsal cinsiyet konusunda 7 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu tezlerin yapıldığı yıl aralıkları ise 2013-2019’dur. Türk edebiyatı ve Türkçe eğitimi alanlarında hazırlanan 50 tezin (Türk edebiyatı 43 tez, Türkçe eğitimi 7 tez) 41’i yüksek lisans düzeyindedir. Bu bilgiler doğrultusunda toplumsal cinsiyet çalışmalarının hem edebiyat hem de Türkçe eğitimi alanlarında 2010’dan sonra önem kazandığı ve artış gösterdiği; ancak tez türleri bakımından yüksek lisans tezlerinin sayısal olarak büyük ölçüde öne çıktığı söylenebilir.

İnceleme kapsamında yer alan tezler, araştırma yöntemleri açısından değerlendirildiklerinde hem Türk edebiyatı hem çocuk edebiyatı hem de Türkçe eğitimi alanlarında betimsel çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmüştür. Türkçe eğitimi alanında yapılan 1 yüksek lisans tezi dışında tüm tezler betimsel niteliktedir. Bunun nedeni ise, söz konusu alanlarda genellikle yazınsal yapıtlar ve okuma metinlerinde yer alan toplumsal cinsiyet rollerini/toplumsal cinsiyet yapılanmasını/toplumsal cinsiyet olgusunu vb. belirlemeye yönelik doküman incelemesi çalışmalarının yapılmasıdır.

Türk edebiyatı alanında yapılmış toplumsal cinsiyet odaklı 30 lisansüstü tezdən 11’i Türk edebiyatı yapıtlarda görülen toplumsal cinsiyet rollerini, 9’u ise Türk edebiyatındaki kadın yazarların yapıtlarındaki toplumsal cinsiyet yapısını belirlemek üzerinedir. Benzer durum Türkçe eğitimindeki tezler için de geçerlidir. 7 tezdən 4’ünde Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki toplumsal cinsiyet rolleri incelenmiştir. Çocuk edebiyatı alanındaki 13 tezin ise toplamda 4 konu üzerinde çalıştığı ve bu konular arasında dengeli bir dağılımın olduğu görülmüştür.

Çalışma sonucunda Türk dili ve edebiyatı, çocuk edebiyatı ve Türkçe eğitimi alanlarında disiplinler arası yaklaşımla toplumsal cinsiyet kavramını ele alarak hazırlanmış tezlerin son yıllarda belirgin bir biçimde arttığı görülmüştür. Söz konusu alanlarda tespit edilen tezlerin arasında doktora düzeyindeki tezlerin büyük oranda az olduğu; tezlerden 1’i dışında diğerlerinin betimsel nitelik taşıdığı; çalışma konusu olarak da tezlerin büyük kısmının yazınsal yapıtlardaki ya da metinlerdeki toplumsal cinsiyet rollerini belirlemeye yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunmak mümkündür:

1. Toplumsal cinsiyet kavramı yalnızca toplumsal cinsiyet rollerinden oluşan dar kapsamlı bir kavram değildir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet diğer boyutlarıyla da ele alınmalı ve Türk edebiyatı ya da Türkçe eğitimi alanlarında belirtilen konu ile ilgili disiplinler arası çalışmalar hazırlanmalıdır.
2. Türk edebiyat ve çocuk edebiyatı alanlarında toplumsal cinsiyete yönelik Türk ve yabancı yazarların yapıtları üzerine karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir; bunun dışında çeviri yapıtlar da toplumsal cinsiyet çerçevesinde incelenebilir; bu yapıtlarda yer alan kadın karakterlerin sunuluş biçimleri ya da bu yapıtlarda nasıl bir kadın imgesi yaratıldığı irdelenebilir.
3. Kadın yazarlar ile erkek yazarların yazma biçimleri üzerinden toplumsal cinsiyet kavramı ele alınabilir.
4. Özellikle okulöncesi döneme yönelik hazırlanan çocuk edebiyatı ürünlerindeki görseller toplumsal cinsiyet bağlamında incelenebilir. Edebiyat yalnızca öykü ve romanlardan oluşan bir sanat dalı olmadığı için göstermeye dayalı türler de toplumsal cinsiyet çerçevesinde değerlendirilebilir.

Bilgilendirme / Acknowledgement:

- 1- Araştırmacıların katkı oranı eşittir.
- 2- Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.
- 3- Makalede doküman incelemesi yapıldığı için etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.
- 4- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

KAYNAKÇA

- Çelik, Ö. (2008). *Ataerkil sistem bağlamında toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dökmen, Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dündar Zeybekoğlu, Ö. (2012). Toplumsal cinsiyet rollerinin televizyon reklamlarına yansımaları. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 5(1), 121-136.
- Ecevit, Y. (2003). Toplumsal cinsiyetle yoksulluk ilişkisi nasıl kurulabilir? Bu ilişki nasıl çatışabilir? *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 83-88.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Roberts, P. L., Cecil, N. L ve Alexander, S. (1993). Gender positive: teachers' and librarians' guide to nonstereotyped children's literature. McFarland Company: Nort Caroline.
- Saraç, S. (2013). Toplumsal cinsiyet (s. 27-32). L. Gültekin vd. (Ed.). *Toplumsal cinsiyet ve yansımaları*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S., Dilidüzgün, S., Neydim, N. ve Aslan, C. (2007). *İlköğretimde çocuk edebiyatı*. Z. Güneş (Ed.). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Şahbaz, N. K. ve Çekici, Y. E. (2012). Disiplinlerarası bir disiplin olarak Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 7(3), 2367-2382.
- Şeker, A. (2020). *Edebiyat ve toplumsal cinsiyet*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 161-167.
- Ünelöz, G. (2017). *Ödüllü çocuk romanlarının toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bağlamında incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.